

Vooruitziendheid

Zou de toekomst het verleden moeten helpen?

LIAM GILLICK
vertaald door Daniëlle de Regt

Wat is een scenario? Een voortdurend veranderende aaneenschakeling van mogelijkheden. Voeg daar een beetje verschil aan toe en de resultaten ontsporen, ze verschuiven de plaats van handeling, en alles is anders. Er bestaat een fundamentele kloof tussen maatschappijen die hun ontwikkeling baseren op scenario's, en maatschappijen die hun ontwikkeling baseren op planning. Je zou kunnen zeggen dat de grote Koude Oorlog-scheiding op het vlak van socio-economische structurering zijn wortels heeft in de verschillende resultaten die je krijgt wanneer je ofwel de ene ofwel de andere techniek toepast om uit te vissen hoe dingen er in de toekomst uiteindelijk zullen uitzien. Men beweert dat het denken in scenario's heeft gewonnen. Onze visie op de toekomst wordt eerder gedomineerd door het 'Wat-Als'-scenario dan door het 'Wanneer zullen we Meer Tractors nodig hebben?'-plan. Maar wat is precies de kwaliteit van deze scenario-mentaliteit, en hoe is het bewustzijn daarvan verbonden met het werk van sommige hedendaagse kunstenaars?

Scenariodenken domineert westerse culturen op het gebied van politiek, economie, film, televisie en literatuur. Aan het ene uiterste is een ontwricht gevoel van twijfel van cruciaal belang voor het succes van kapitalistische structuren. Maar anderzijds is de essentie van het scenariodenken diep geworteld in andere vormen van activiteit. Het is een gangbaar en bepalend kenmerk van alle postmoderne maatschappijen. Het is cruciaal voor de ondernemingszin en voor de delicate balans die wordt gezocht door degenen die middelen en mensen willen exploiteren. Maar tegelijk is het ook een instrument voor degenen die een verandering willen bewerkstelligen.

In deze tekst zal ik proberen blootleggen hoe de opkomst en het aanhoudende succes van het scenario fungeert als een instrument dat inherent verbonden is met het kapitalisme, en de strategievorming die daarmee gepaard gaat.

Ik zal ook laten zien hoe sterk het tegenwoordig ingebed is in film en televisie. De ontwikkeling van scenario's is één van de cruciale bestanddelen die nodig zijn om de vereiste graad van mobiliteit en uitvindingen te creëren, die op zijn beurt nodig is om de zogenaamde vrijemarkteconomieën van een dynamisch aura te voorzien. En de productie van scenario's is niet alleen beperkt tot macro-economische theorievorming, je vindt ze ook terug in andere productiegebieden, met name in een mainstream film- en televisiestructuur die zijn oorsprong kent in de Verenigde Staten, maar nu gemeengoed is geworden over de hele wereld. Kunstenaars tasten ook ons sluimerend bewustzijn aan van hoe scenario's te allen tijde spelen met onze verlangens en situaties. Ze gebruiken de productie van scenario's en dat verhoogde bewustzijn van haar technieken en resultaten om ons bloot te stellen aan een mix van spel, verzet,